

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԸՆԴԴԻՄԱԽՈՍԻ

ԿԱՐԾԻՔ

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԵՆԻ ՍՈԼՈՄՈՆՅԱՆԻ <<ԽԱՂՈՂԻ ՍՈՐՏԻ և ԿԼՈՆԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԴՐԱՆՑ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԸ ԳԻՆՈՒ ՈՐԱԿԱԿԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԻ ՎՐԱ>> ԹԵՄԱՅՈՎ ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ՝ Ե 18.01 «ԲՈՒՍԱԿԱՆ և ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ և ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Արմեն Կարենի Սոլոմոնյանի ատենախոսական աշխատանքը նվիրված է խաղողի Սև Արենի սորտի և նրա կլոնների ագրոկենսաբանական, տեխնոլոգիական և գինեգործական հատկանիշների համեմատական ուսումնասիրությանը, ինչպես նաև դրանց ազդեցության գնահատմանը գինու որակական հատկանիշների ձևավորման վրա: Թեման արդիական է, քանի որ բարձրորակ գինու արտադրության արդյունավետությունը մեծապես պայմանավորված է օգտագործվող սորտային և կլոնային նյութի կենսաբանական ու տեխնոլոգիական առանձնահատկություններով:

Ատենախոսությունը շարադրված է 100 էջի վրա և բաղկացած է Ներածությունից (մոտ 4 էջ), Գրական ակնարկից (մոտ 17 էջ), Հետազոտության նյութը և մեթոդները բաժնից (8 էջ), Արդյունքներ և քննարկում գլխից (մոտ 58 էջ), Գինու արտադրության տնտեսական արդյունավետության գնահատում բաժնից (մոտ 5 էջ), Եզրակացություններից և առաջարկություններից (մոտ 3 էջ) և օգտագործված գրականության ցանկից (մոտ 14 էջ):

Գրական ակնարկում ներկայացված են կլոնային սելեկցիայի տեսական հիմքերը, համաշխարհային փորձը, կլոնների ընտրության և գնահատման մեթոդները, կլոնային բազմազանության ձևավորման առանձնահատկությունները և դրանց արտադրական նշանակությունը:

Հետազոտության նյութերի և մեթոդների բաժնում ներկայացված են հետազոտության նպատակներին համապատասխան ընտրված ժամանակակից ֆիզիկաքիմիական և կենսաքիմիական մեթոդները՝ խաղողի ողկույզի մեխանիկական կազմի, անտոցիանների, պոլիֆենոլների, ֆլավոնոիդների, ընդհանուր ամինաթթուների, ալդեհիդների, հեշտ ցնդող նյութերի և գույնի ինտենսիվության որոշման համար:

Արդյունքների և քննարկման գլխում ներկայացված են Սև Արենի սորտի և նրա կլոնների ագրոկենսաբանական, մորֆոլոգիական, ֆիզիկաքիմիական և կենսաքիմիական ցուցանիշների համեմատական գնահատման արդյունքները: Հեղինակի կողմից մշակվել է կարմիր անապակ գինու պատրաստման տեխնոլոգիա, ուսումնասիրվել են ստացված գինիների ամինաթթվային կազմը և հեշտ ցնդող նյութերի պրոֆիլը, ինչպես նաև

ուսումնասիրվել են գինեգործական մնացորդների երկրորդային օգտագործման հնարավորությունները:

Ատենախոսության առանձին գլուխը նվիրված է գինու արտադրության տնտեսական արդյունավետության գնահատմանը, իսկ աշխատանքի ավարտին ներկայացված են կատարված հետազոտություններից բխող գիտականորեն հիմնավորված եզրակացություններ և գործնական առաջարկություններ:

Աշխատանքում օգտագործվել է 143 գիտական աղբյուր, որոնց զգալի մասը վերջին տարիների միջազգային գիտական հրապարակումներ են, ինչը վկայում է հեղինակի՝ թեմային առնչվող ժամանակակից գիտական գրականությանը բավարար չափով տիրապետելու մասին:

Ստորև ներկայացվում են ատենախոսության որակն ապահովող հիմնական ցուցանիշները

1. Թեմայի համապատասխանությունը մասնագիտական բնութագրիչին (Ե.18.01 «Բուսական և կենդանական ծագման մթերքների վերամշակման և արտադրության տեխնոլոգիա»)

Ատենախոսությունն ընդգրկում է խաղողի Սև Արենի սորտի և նրա կլոնների ագրոկենսաբանական, ֆիզիկաքիմիական և տեխնոլոգիական առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը, ինչպես նաև դրանց ազդեցության գնահատումը գինու որակական հատկանիշների ձևավորման վրա: Հետազոտության ընթացքում կատարվել է խաղողի հումքի և ստացված գինիների համալիր գնահատում՝ կիրառելով ժամանակակից հետազոտական մեթոդներ:

Ստացված արդյունքները վերաբերում են բուսական ծագման հումքի վերամշակման տեխնոլոգիայի կատարելագործմանը, գինեգործական արտադրանքի որակի ձևավորման առանձնահատկությունների ուսումնասիրմանը և արտադրության արդյունավետության բարձրացմանը:

2. Աշխատության կառուցվածքը և գիտական մակարդակը

Ատենախոսությունն ունի տրամաբանական կառուցվածք, իսկ դրա առանձին բաժինները փոխկապակցված են և հետևողականորեն ծառայում են հետազոտության նպատակի իրականացմանը: Գրական ակնարկը հիմնված է թեմային առնչվող ժամանակակից գիտական տվյալների վերլուծության վրա, իսկ կիրառված հետազոտական մեթոդները համապատասխանում են աշխատանքի նպատակներին և ապահովում են ստացված արդյունքների հավաստիությունը:

Աշխատանքի գիտական արժեքը պայմանավորված է խաղողի Սև Արենի սորտի և նրա կլոնների ագրոկենսաբանական, տեխնոլոգիական և գինեգործական հատկանիշների համալիր համեմատական գնահատմամբ: Ստացված արդյունքները ներկայացված են

համակարգված ձևով և հիմնավորված են համապատասխան փորձարարական տվյալներով:

Ընդհանուր առմամբ, ատենախոսությունն ունի բավարար գիտական մակարդակ և համապատասխանում է տեխնիկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացվող աշխատանքներին:

3. Գիտական նորույթը և գործնական նշանակությունը

Ատենախոսության գիտական նորույթը պայմանավորված է խաղողի Սև Արենի սորտի և նրա ընտրված կլոնների ագրոկենսաբանական, ֆիզիկաքիմիական, կենսաքիմիական և տեխնոլոգիական հատկանիշների համալիր համեմատական գնահատմամբ, որի արդյունքում բացահայտվել են դրանց տարբերակիչ առանձնահատկությունները և գնահատվել է ազդեցությունը գինու որակական ցուցանիշների ձևավորման վրա:

Գիտական հետաքրքրություն են ներկայացնում նաև գինիների ֆենոլային, ամինաթթվային և հեշտ ցնդող միացությունների համեմատական ուսումնասիրման արդյունքները:

Աշխատանքի գործնական նշանակությունն այն է, որ ստացված արդյունքները կարող են օգտագործվել առավել արդյունավետ կլոնների ընտրության, գինեգործական արտադրության կատարելագործման և բարձրորակ գինիների արտադրության նպատակով: Գործնական արժեք են ներկայացնում նաև գինեգործական մնացորդների երկրորդային օգտագործման վերաբերյալ ստացված արդյունքները:

4. Արտահայտված դրույթների և հրապարակումների համապատասխանությունը

Ատենախոսությունում ձևակերպված հիմնական գիտական դրույթները, եզրակացությունները և գործնական առաջարկությունները բխում են կատարված հետազոտությունների արդյունքներից և արտացոլված են հեղինակի հրապարակումներում:

Ընդհանուր առմամբ, ատենախոսության հիմնական դրույթները բավարար չափով արտացոլված են հեղինակի գիտական հրապարակումներում: Միաժամանակ, աշխատանքի գիտական արժեքն առավել ամբողջական կդրսևորվեր, եթե ստացված արդյունքները ներկայացվեին առավել փոխկապակցված և ինտեգրված քննարկման ձևով՝ ընդգծելով տարբեր հետազոտական ուղղությունների միջև առկա օրինաչափություններն ու դրանց միջև առկա պատճառահետևանքային կապերը:

5. Կանոնակարգի 10-րդ կետի համապատասխանություն

Ատենախոսությունը լիովին համապատասխանում է «ՀՀ-ում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի» 10-րդ կետով սահմանված չափանիշներին՝ ծավալի, կառուցվածքային ամբողջականության, գիտական նշանակության և հրապարակումներին ներկայացվող պահանջների տեսանկյունից:

Այնուամենայնիվ, կարծում եմ, որ որոշ հավելյալ պարզաբանումներ կարող էին առավել ուժեղացնել աշխատանքի գիտական ամբողջականությունը:

Այսպես՝ ցանկալի կլիներ, որ գրական ակնարկում առավել մանրամասն ներկայացվեին խաղողի կլոնների նույնականացման և գնահատման ժամանակակից մոլեկուլային-գենետիկական մոտեցումները՝ աշխատանքի արդյունքները միջազգային գիտական զարգացումների համատեքստում առավել հստակ տեղորոշելու նպատակով:

Բացի այդ, ցանկալի կլիներ, որ առանձին հետազոտական ուղղություններով ստացված արդյունքները ներկայացվեին առավել փոխկապակցված և ինտեգրված քննարկման ձևով՝ առավել հստակ բացահայտելով դրանց միջև առկա օրինաչափություններն ու փոխլրացնող բնույթը:

Օգտակար կլիներ նաև առավել մանրամասն հիմնավորել ուսումնասիրված կլոնների ընտրության չափանիշները և ներկայացնել դրանց առանձնացման սկզբունքները:

Արդյունքներ և քննարկում բաժնի վերաբերյալ

- Ցանկալի կլիներ առավել մանրամասն քննարկել, թե ուսումնասիրված կլոնների միջև արձանագրված տարբերությունների որ մասն է պայմանավորված գենետիկական առանձնահատկություններով, և որը՝ աճեցման պայմանների ազդեցությամբ:
- Հետազոտության շրջանակներում ներկայացված են նաև գինեգործական մնացորդների երկրորդային օգտագործման, խաղողի սերմերի և փլուշի կիրառման վերաբերյալ ուսումնասիրություններ: Ցանկալի կլիներ առավել հստակ հիմնավորել այդ ուղղությունների ներառումը աշխատանքի հիմնական նպատակի և խնդիրների շրջանակում, ինչպես նաև դրանց կապը սորտի և կլոնի ազդեցության գնահատման հետ:

Հարցեր ատենախոսին

1. Ի՞նչ չափանիշների հիման վրա են ընտրվել ուսումնասիրված կլոնները, և որքանո՞վ է դրանց կլոնային ինքնությունը հաստատված ժամանակակից մոլեկուլային-գենետիկական մեթոդներով:
2. Որո՞նք են այն հիմնական ցուցանիշները, որոնց հիման վրա առաջարկում եք առանձնացնել առավել հեռանկարային կլոնները արտադրական գինեգործության համար:
3. Ձեր կարծիքով, ո՞ր հետազոտական ուղղություններն են առավել հեռանկարային Սև Արենիի կլոնների հետագա ուսումնասիրման և արտադրական ներդրման տեսանկյունից:

Ընդհանրացնելով՝ ատենախոսությունը նվիրված է արդիական և կիրառական կարևորություն ունեցող խնդրի ուսումնասիրմանը: Աշխատանքում ստացվել են գիտական և գործնական նշանակություն ունեցող արդյունքներ, որոնք կարող են նպաստել խաղողի կլոնների գնահատման և բարձրորակ գինիների արտադրության տեխնոլոգիաների կատարելագործմանը: Հեղինակը ցուցադրել է հետազոտությունները պլանավորելու,

ստացված արդյունքները վերլուծելու և գիտականորեն հիմնավորված եզրակացություններ ձևակերպելու կարողություն:

Ներկայացված դիտողություններն ունեն քննարկման և պարզաբանման բնույթ և չեն նվազեցնում կատարված հետազոտության գիտական ու գործնական արժեքը:

Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ գտնում եմ, որ Արմեն Կարենի Սոլոմոնյանի «Խաղողի սորտի և կլոնի առանձնահատկությունները, դրանց անդրադարձը գինու որակական հատկանիշների վրա» թեմայով ատենախոսությունը համապատասխանում է ՀՀ ԲՈԿ-ի կողմից թեկնածուական ատենախոսություններին ներկայացվող պահանջներին, իսկ հեղինակը լիովին արժանի է տեխնիկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը Ե.18.01 «Բուսական և կենդանական ծագման մթերքների վերամշակման և արտադրության տեխնոլոգիա» մասնագիտությամբ:

ՀԱԱՀ Սննդի անվտանգության և կենսատեխնոլոգիայի
բաժնի վարիչ, կ.գ.դ., պրոֆ.՝

Աստղիկ Փեփոյան

կ.գ.դ. Ա. Զ. Փեփոյանի ստորագրության իսկությունը
հաստատում եմ

Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի
գիտական քարտուղար
գ.գ.թ., դոցենտ՝

Գայանե Ավագյան

2026 թ